

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 360/08-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. T., P., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 23/2008 a jeho uznesením z 24. júna 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. septembra 2008 doručené podanie (doplnené podaním doručeným ústavnému súdu 22. septembra 2008) M. T. (ďalej len „sťažovateľ“) označené ako „*Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR...*“, ktorým sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a „*spravodlivý proces*“ podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 23/2008 z 24. júna 2008.

1. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 23/2008 *„odmietol konať a rozhodovať v súlade s Trestným poriadkom tak ako to má na mysli § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. poriadku, ďalej podľa § 379 ods. 1 Tr. poriadku o podanom mojom dovolaní, pretože aj nesprávne zvolil postup pri posudzovaní dovolania.*

Nezákonné rozhodnutie NS - SR uznesenie v k. 5 Tdo 23/2008 považujem aj za porušenie môjho ústavného práva priznaného čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. NS – SR bezdôvodne nekonal v zmysle Tr. poriadku, odmietol preskúmať správnosť výroku napadaných uznesení ako i konanie, ktoré predchádzalo tomuto výroku napadnutého uznesenia a postupoval v rozpore so zásadou zákazu DENEGATIONIS INSTITIAE.“.

2. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že najvyšší súd *„postupom a rozhodnutím“* v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 23/2008 porušil označené základné práva, zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 24. júna 2008 a uložil najvyššiemu súdu uhradiť trovy jeho právneho zastúpenia. Súčasne požiadal o ustanovenie mu *„kvalifikovaného právneho zástupcu“*.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

1. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 23/2008 z 24. júna 2008.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáhal zrušenia uznesenia najvyššieho súdu, keď namietal, že postupom najvyššieho súdu v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupom Krajského súdu v Trenčíne bolo porušené jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy. Sťažovateľ videl porušenie týchto práv v tom, že najvyšší súd „odmietol konať a rozhodovať v súlade s Trestným poriadkom...“ (pozri bližšie bod 1 I. časti odôvodnenia).

Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v príslušnom právnom konaní. Takýmto predpisom v posudzovanej veci je zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Právo na súdnu ochranu sa v trestnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých trestnoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred trestným súdom vrátane konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podľa ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 368 a nasl. Trestného poriadku (druhý diel ôsmej hlavy tretej časti).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohoto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 23/2008 z 24. júna 2008, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohoto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dôvodmi sťažovateľa, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako neprípustné.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol:

«Okresný súd Prievidza uznesením zo dňa 21. novembra 2007, sp. zn. 2 Nt 6/2007, zamietol návrh obvineného na povolenie obnovy konania. ...

Krajský súd uznesením zo dňa 21. novembra 2007, sp. zn. 6 Tos 5/2008, zamietol sťažnosť obvineného proti vyššie uvedenému rozhodnutiu okresného súdu. ...

Proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu podal dňa 18. marca 2008 obvinený M. T. dovolanie, ktoré založil na dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. V písomných dôvodoch dovolania spochybňoval správnosť rozhodnutia tak okresného ako aj krajského súdu a to konkrétne, že súdy nesprávne vyhodnotili ním predložené nové dôkazy v návrhu na povolenie obnovy konania. V ďalšom podrobne zopakoval argumentáciu uvedenú v návrhu na povolenie obnovy konania. ...

Najvyšší súd... zistil, že... dovolanie... bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nieje prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.).

Dovolací súd predtým, ako pristúpi k hodnoteniu relevantnosti dovolacích námietok, musí ako predbežnú otázku skúmať splnenie formálnych podmienok na podanie dovolania. Jednou z nich je aj prípustný predmet dovolania, t. j. rozhodnutie, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Podľa ustanovenia § 368 ods. 1 Tr. por. možno podať dovolanie proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Pojem „vec právoplatne skončená“ Trestný poriadok žiadnym spôsobom nedefinuje. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu... možno za rozhodnutie, ktorým bola vec

právoplatne skončená, považovať také rozhodnutie, ktorým sa končí trestné stíhanie obvineného ako celku (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. júna 2006, sp. zn. 3 Tdo 5/2006, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 19, ročník 2007). Dovoláním teda možno napadnúť rozhodnutie vo veci samej, ktorými sú:

- 1. rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým bol obvinený uznaný za vinného a bol mu uložený trest, resp. ochranné opatrenie alebo bolo upustené od potrestania;*
- 2. rozsudok, ktorým bol obvinený oslobodený spod obžaloby;*
- 3. uznesenie o zastavení trestného stíhania;*
- 4. uznesenie o postúpení veci inému orgánu;*
- 5. uznesenie o uložení ochranného opatrenia;*
- 6. uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania;*
- 7. uznesenie súdu o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania;*
- 8. rozsudok o schválení dohody o vine a treste v obmedzenom rozsahu - § 334 ods. 4 Tr. poriadku;*
- 9. rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok proti rozsudku alebo uzneseniu uvedenému sub 1 až 7.*

Vzhľadom na vyššie uvedený výklad ustanovenia § 368 ods. 1 Tr. por. je evidentné, že dovolanie obvineného M. T. smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nemožno podať a preto musel Najvyšší súd... dovolanie obvineného odmietnuť podľa § 382 Tr. por., použijúc uvedené ustanovenie analogicky, pretože neupravuje výslovne dôvod odmietnutia, ak je toto neprípustné.

Najvyšší súd dodáva, že obvinený nepodal dovolanie spôsobom, aký ustanovuje § 373 ods. 1 Tr. por., teda prostredníctvom obhajcu. Tento odstrániteľný nedostatok dovolania síce bolo možné odstrániť výzvou predsedu senátu podľa § 379 ods. 1 Tr. por., avšak s ohľadom na neodstrániteľný nedostatok spočívajúci v napadnutom uznesení krajského súdu, odmietol dovolanie obvineného bez postupu podľa § 379 ods. 1 Tr. por.»

Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením základného práva na spravodlivý proces poznamenáva, že tak ako judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), aj doterajšia

judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Pravidlá týkajúce sa splnenia podmienok konania o dovolaní majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00, taktiež vec Pérez De Rada Cavanilles c Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom pre rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä spôsob, akým malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti ďalej poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, než prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť

právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojevôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02). Podľa ústavného súdu však posúdenie prípustnosti dovolania zo strany najvyššieho súdu, osobitne jeho závery, takéto nedostatky nevykazuje. Naopak ním vyslovené závery sú súčasťou konštantnej súdnej praxe všeobecných súdov (pozri odkaz na judikatúru už citovanú v odôvodnení sťažnosťou napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu).

Pokiaľ sa sťažovateľ s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ním podaného dovolania nestotožňuje, ústavný súd napokon dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup všeobecných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00, I. ÚS 108/07).

Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Trestný poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom

prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní.

Ústavný súd poznamenáva, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov z dôvodov tvrdých sťažovateľom môže v zmysle svojej konštantnej judikatúry zasiahnuť len vtedy, ak by ich rozhodnutie (a postup ktorý mu predchádza) bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 17/01), z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 23/2008 z 24. júna 2008 podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Trestného poriadku.

Keďže sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy) z dôvodu, že najvyšší súd v dovolacom konaní neuznal ním uvádzané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a keďže súčasťou označených základných práv nie je aj povinnosť uznať dôvody prípustnosti dovolania uvádzané sťažovateľom, ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, ktoré však ako všeobecné ustanovenia možno aplikovať len v spojení s porušením konkrétneho základného práva garantovaného ústavou. Keďže ústavný súd nekonštatoval v posudzovanej veci možnosť

porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivý proces), a to pre absenciu relevantnej súvislosti a možnosti porušenia označeného práva, pretože všeobecný súd nemôže porušiť označené právo, ak koná vo veci v súlade s príslušnými procesnoprávnymi predpismi (napr. I. ÚS 167/03, IV. ÚS 36/04, I. ÚS 117/05), bolo potrebné jeho sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (zrušenie napadnutého uznesenia, ustanovenie právneho zástupcu) stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2008